

التجمع

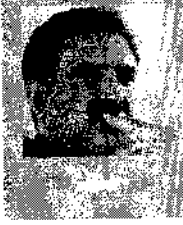
صفحة البداية
أخبار الجزيرة
أخبار العرب والكتلة
أخبار عامة
شأننا السياسي
الإقتصاد السياسي
التحليلات السياسية
رأي و فكر
تاريخ و فن
شخصيات
أخبار منبرنا
تدريسيات
خبرية و وثائقية
الانترنت
مكتبة
لغات
English

החזון של מדינת כל אזרחיה

מאת: ג'מאל זחאלקה

תנועת בל"ד נוסדה רשמית במרץ 1995, לאחר שנתיים של פעילות קדחתנית בקרב פעילים פלסטינים אזרחי ישראל, על רקע משבר פוליטי רב-ממדי. ראשית של המשבר עוד בשנות השמונים, אבל הוא הגיע לשיאו לאחר מלחמת המפרץ הראשונה ובפרט לאחר חתימת הסכמי אוסלו, שהובילו להפרחת האשליה של השמאל הציני על קץ הסכסוך וסוף הכיבוש. הציבור הערבי בישראל הושפע מהתפתחות פוליטית אלה וניסה היה שמחלגת העבודה משתלבת על הרחוב הערבי עם עשרות אלפי מתפקדים. פעילי הזרם הלאומי-טרנס-דמוקרטי-שמאלי בציבור הערבי בישראל היו בתקופה זו במצב של אנומיציה, של פיזור טוחות ואף של ייאוש מהול בטעם, והם חיפשו דרך חדשה.

התנועה המתקדמת (בראשות של ח"כ לשעבר מחמד מיטאר) התמסטה לאחר שלא הצליחה לעבור את אחוז החסימה בבחירות 1992. פעילה היו תפוגים ומסוככים, והסכמי אוסלו וחילוקי הדעות סביבם רק העמיקו את המשבר שלה. תנועת אבנא אל-בלד, שדעה פרוחה בשנות השמונים, סבלה בשנות התשעים מנסיגה וקפיאון פוליטי-ארגוני. מאז שקמה השליכה הזמנעה את הבה על התנועה הלאומית הפלסטינית, ובעקבות הסכמי אוסלו התברר לסלם שהפלסטינים בישראל אינם חלק מהאג'נדה הפוליטית של ההנהגה הפלסטינית הרשמית. השאלה מה לעשות כותאים הפוליטיים החדשים עררה ונזכרו בתוך אבנא אל-בלד, למרות אחדות הדעות ששררה בה נגד הסכמי אוסלו. גם מח"ד ש'המפלגה הקומוניסטית פרושה קבוצות של פעילים, בעיקר בעקבות התמסטות ברית המועצות וגם על רקע וכמים מרס בשאלת הדמוקרטיה והסוגיה הלאומית, שהחלו עוד בתחילת שנות השמונים.

המחשבה הפוליטית של בל"ד מתבססת על התרועוע לסיסות האזרחיות והלאומיות של המיעוט הערבי פלסטיני בישראל. התביעות הללו נעצבו כמתוצרת הישגית בין היתר על ידי הלאומיות של מיעוט מוחזק, כלומר מאבק נגד השליטה והחזמת של אחר לבין ערכים אוניברסליים כחירות, שיוון, צדק וכבוד האדם. התביעות הפרטי-קולריות נשענות על ערכים כלל-אנושיים, והעלאתן מערערות על ההגדרות המסכנות של החבר ועל המדינה. מתוך תפיסה של אזרחות מלאה ושיוון מלא הן בזכות אינדיבידואליות והן בזכות קולקטיביות לאזרחים הערבים, בל"ד פיתחה את הרעיון והפחיתק של "מדינת כל אזרחיה", תוך תרגומו לתוכניות ולרשימות קונקרטיות המציבות חלופה דמוקרטית ושל יהודים וערבים החיים בצפיחה ובשיוון מלא. האתגר הלאומי-התפתח לאתגר דמוקרטי של השתתפותו של המיעוט הערבי במערכת השלטון הישראלית.

תנועת בל"ד סבורה כי הפתרון האצדק והעדיף לסכסוך הישראלי-פלסטיני הוא פתרון חד-לאומי, אך היא אינה יכולה להתעלם מכך שהתנועה הלאומית הפלסטינית אימצה את הפתרון של שתי מדינות, מתוך שדה הפתרון שאזכה לתמיכה בינלאומית רחבה יותר של שעה און אפשרות ראלית להקים מדינה משותפת. מדינה דו-לאומית תהיה זרימה עם פתרון של שתי מדינות היפר-בלתי-אפשרות. מהתפתחות היסטורית של היחסים בין שני העמים לאחר הקמת המדינה הפלסטינית. בכל מקרה, בל"ד תמכה בסיוע היסטורי והתבססות על ההגדרות העממיות לשני העמים, על סמך הכיבוש ועל פתרון בעיית הפליטים בהתאם להחלטות האו"ם. הדרך היחידה לפתרון היא קבלת העיקרון של שיוון מלא, לאומי ואזרחי, והכרה בזכות השביעה של הפליטים. בל"ד הביעה התנגדות ליחמות אלה צעדת שיש בהן הכרה בהתנהגות הכובשים ושעודר מהן מינוסם של צדק הכובש. בהתאמה קומפ דשיר, זימת ז'נבה ומספי הדרכים. מבין הנסות היחיד מהשמאל שלא הצביע בעד קמפ דייוו והזכיר מפני התוכנית הזו היה ח"כ עזמי בשארה, אז הנהיג היחיד של בל"ד בכנסת. עמדה עקרונית נוספת במעשה המדיני של בל"ד הוא שהסדר קבע חייב להיות הסדר נטל עם מדינת ערב אלא רק בין הפלסטינים וישראל, חק בל"ד תומכת בזימת השלום הערבית למחתי אילו הסתייגות מנונה.

יותר מכל מזהה בל"ד עם שני עקרונות פוליטיים: מדינת כל אזרחיה ואנומיציה תרבותית לחיטוש הערבי בישראל. שניהם הפכו לדוגל של המפלגה וטרוח דון בקרב הציבור הערבי והיבוש המדיני.

המוקד של "מדינת כל אזרחיה" מאתגר את המבנה הפוליטי הקיים בישראל, שבו הציבות היא אידאולוגית-על, והמדינה מגדירה את עצמה ומתנהגת כמדינה יהודית ומונידת כל היהודים בעלם. לא רק שמעצם הגדרתה המדינה היא מדינתם של חלק מהאזרחים, אלא שהיא גם מדינתם של כולה שאינם אזרחיה. "מדינת כל אזרחיה" היא חזון של חיים משותפים, שבו לכל האזרחים יש מעמד שונה, ללא פרבוליות וללא אג'נדה מדינית.

מדינת כל אזרחיה היא פרויקט של חילון, שקן ההגדרה המינימליסטית של מדינה חילונית היא הפרדת הדת מהמדינה ונטרליות דתית, עדינית וניהולית. כל עוד המדינה מגדירה את עצמה כמדינה יהודית לא תוכל להתקיים הפרדה בין דת ומדינה, ומכאן הדלות הבלתי נסבלת של מה שמקרא "החילוניות הישראלית", המוצגת ביד מלפניה רעשנית ומעצב דעת קהל המיתדררם בחילוניות אך אינם מוכנים להתמודד עם משמשתה. הפחיתק הפוליטי של בל"ד הוא החזון החילוני היחיד בישראל.